

Култура в подем

Панос
Пеонидис
пред

ЛИТЕРАТУРЕН ФРОНТ

Панос Пеонидис е роден на остров Кипър. Дълги години е живял в България като политически емигрант. Тук завършва Философско-историческия факултет при СУ „Климент Охридски“, работи във в. „Народна младеж“ и Радио София и през това време издава два сборника разкази на български език — „Ветровете от юг“ (1957) и „Кумандария — слънцето на Кипър“ (1962). Литературен, театрален и филмов критик, общественик, член на Световния съвет на мира. Участвувал е няколко пъти на Международните писателски срещи в София, член-учредител е на фондация „Людмила Живкова“, председател на Кипърско-българското дружество. След последните избори в Кипър е назначен за председател на театралната организация — ТОК.

— В резултат на военнополитическата експанзия през 1974 г. днес Кипър изживява драматични дни. Как се отразява това в художествена култура и в изкуствата?

— След трагедията у нас настъпва период на разцвет в художествена култура. Мобилизирах се творците във всички области — най-вече в литературата и живописата. Те се поставиха в бойна готовност, за да отразят жестоката съдба и да застанат в челните редици на народа бежанец, несигурен за бъдещето си. За размерите на страданието ни трагедията е от титаничен характер. За това след нея се напишаха най-силните стихове не само в Кипър, но и в Гърция, тъй като поезията винаги реагира най-бързо на историческите събития, тя е с пулса на времето. В тях поетът творец се слива със съдбата на народа. Характерното за тази поезия е, че в нея няма шовинистични елементи, поетът чувства и вижда, че от другата страна стоят съотечественици. Елементът на дружба с турските кипърци е силен.

Но измениха четиринадесет години от ония трагичен момент. Днешната, най-новата поезия на Кипър е по-обърната навътре, не й липсва и известна мянчестост. Що се отнася до турско-кипърската поезия, до колкото аз я следя, тя също застава на патриотични позиции, заклеявя завоювателите, стреми се към целостта на Кипър. Така поезията, чрез единството на тематиката и проблематиката се явява като потвърждение на единството на острова. Сборникът „Под едно небе“, излязъл преди години, е съставен от стихове на гърци и турци. Сега сме пак в навечерието на друго подобно издание, за което се събират материали и от турска страна. В Кипър ни гостува скоро Мехмед Яшин, който сега живее в Лондон. И той ще участва в този сборник. С общи усилия ние ще се опитаме да го издадем едновременно на турски и на гръцки език.

— Какво е мястото и ролята на театъра в Кипър сега? Какви нови периметри ще завоюва той в бъдеще?

— Кипърският театър е съвсем млад. Той се зароди от самодейни трупички, съществуващи отдавна, рожби на работническото движение. След независимостта тези самодейни

трупички оказаха силен натиск върху културната общественост и прогресивните сили за създаването на професионален театър. През 1972 година с указ на правителството се роди и ТОК — театралната организация на Кипър. Две години по-късно станаха събитията и именно тогава театърът се утвърди като качество, с издържан репертоар от гръцки и световни автори. Той застъпи сериозно древногръцката драма, Брехт, Шекспир... Днес ние имаме солидни традиции в древногръцката трагедия. От десет години насам ние представяме в Епидаврос по една елинска драма.

Новото ръководство на театралната ни организация отчете, че най-голямата слабост в театралното ни дело до този момент е идентификацията на държавния театър с театъра на Кипър въобще. У нас съществуват и други силни трупички, които работят при много по-неблагоприятни и дори лоши условия. И новата ни театрална политика ще се съсредоточи върху това — как да подкрепи тези театри и трупички. Държавният театър има и втора сцена и детски раздел. Съществуват още два театъра, които са субсидирани — „Сатирикон“ и „Ена“. Имаме амбициите да създадем театър и в гр. Лимасол.

— Какво е отношението на ТОК към националната ви драматургия?

— Нашата най-голяма слабост е, че почти нямаме кипърска драматургия. Държавният театър не се обръща към съвременните писатели-драматурзи. Сега искаме да централно привлечем вниманието си именно на този важен проблем чрез ежегодни конкурси за пиеси и чрез конкретна и поименна работа с всеки писател. Това се отнася и до работата на режисьорите с драматурзите.

— Какъв е интересът у вас към театъра? Какви са проблемите около осъществяването на обратната връзка зрители — театър?

— Нивото на този интерес е ниско. Силен спад се забелязва в същото отношение 1986 към 1987 година и причините са много. Една от тях е разпръснатият репертоар поради липса на информация от световен мащаб. В това отношение се опираме главно на Атина. А нашият театър и репертоар трябва да се приспособяват към проблематиката на Кипър. За новите, съвременни пи

турните процеси бяха занемарени. А чрез тях ние искаме да засилим съпротивата на народа срещу империалистическите домогвания. Нужни ни е културно самоопределение, като почнем да градим върху миналото. Чрез театъра искаме да проникнем и в чужбина — постоновката на „Хекуба“ с режисьор Никос Харалабус, който работи в Атина и е специалист по древна драма, ще представим в САЩ и Австралия. За издигането на ролята на културата ще проведем фестивали, като използваме древните амфитеатри.

— В България кипърската литература е представена с антологии на поезията и разказа. Мислите ли, че в съвременната кипърска литература, а също и в другите изкуства има произведения, които могат да привлекат българската публика?

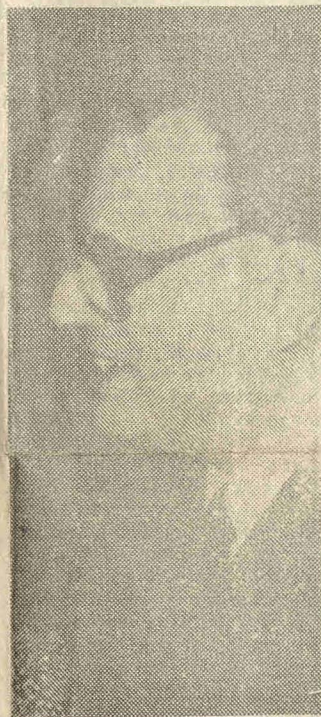
— Сборниците като информация са добра форма като начало. Но може да се погледне по-отблизо на кипърската поезия и изобразително изкуство с отделни автори и индивидуални изложби. Заслужават специално внимание писатели като: Кириако Харалабидис, Костас Монтис, Теодосис Пиеридис, Теофокс Антиас и др. Що се отнася до киното, то ние нямаме собствена кинематография. Кинорежисьорите, повечето завършили в Москва, се броят на пръсти у нас. И повечето от тях работят в Гърция. С България се очертава интересно сътрудничество в тази област. Българската кинематография работи с режисьора Андреас Пандис върху „Хроника на сладкия остров Кипър“ от Леоптинос Махерас, издадена в България. „Хрониката“ е от XIV в. и в нея са фиксирани историческите връзки между България и Кипър.

— При сравнително активния културен обмен между двете страни кои са неизползуваните възможности за още по-пълно взаимно културно сътрудничество?

— Нека най-напред се спрем на постиженията. А те са чрез вече съществуващите Българо-кипърско дружество в България и Кипърско-българско дружество в Кипър. Съществува и Български културен център у нас. Това е база, върху която могат да се изпробват разни образни форми на културен обмен. Но трябва да се върнем към нов етап в тези взаимоотношения, като се включи и Гърция. Тъй като Кипър не може например самостоятелно да издава литература.

Тази година в Делфи се състоя IV международен форум за древногръцката драма. В него участваха театрални трупички и специалисти от Латинска Америка, Китай, Европа. България, макар и най-близка съседка, не взе участие в тази среща. Това говори, че нещо липсва в контактите и че те могат да се подобряват. А съществуват сериозни предпоставки за неограничени възможности в културното ни сътрудничество.

МИГЛЕНА МАНОВА

еси ще трябва да създадем условия на сигурност за излизането им на сцената. Драматурзите ще бъдат подпомогнати в материално-походно. Но въпреки тези проблеми ние не сме песимистично настроени. Най-многобройна публика сега у нас има детската сцена и това се дължи на добрите детски писатели — главно жени.

— Каква роля играе културата в Кипър при днешната политическа ситуация?

— Кипър е най-малката държава в Европа и е под заплахата на трети штурм на турските войски. Освен това има сериозни социални проблеми. И въпреки това ние отдаваме голямо значение на културата. С новия президент и новото правителство още в предизборната кампания се набеляза програма за издигането на ролята и значението на културата, а сега ще създадем отделна дирекция по културните проблеми. Значението на културата ще се издига до няколко главни причини. У нас влиянието са от всички посоки. Досега се наблюдаше на икономическото развитие и кул